

Debatt

NILS ELVANDER:

Överideologin är frihetens bästa värn

"Med demokratin som överideologi finns inget försvar mot demokratiseringen som överideologi." I denna pregnanta formulering sammanfattar Carl-Johan Westholm sin huvudinvändning mot min tes att det viktigaste i dagens läge är att stärka uppslutningen kring den demokratiska överideologin. De socialistiska kraven på "ekonomisk demokrati", alltså samhällets totala demokratisering, hotar frihetsvärden som är en omistlig del av det demokratiska styrelseskicket och den därmed förbundna överideologin.

Jag kan bara instämma i detta, och det är ingen ny ståndpunkt för min del. Huvudlinjen i mina många inlägg mot löntagarfonder enligt de långtgående LO-modellerna har just varit ständiga varningar för att den ekonomiska demokratin i LO-tappning på längre sikt blir ett hot mot den politiska demokratin. Men jag anser fortfarande, att denna debatt bör föras utifrån tanken på demokratin som överideologi. Jag skall här försöka i all korthet att visa, att överideologitanken i själva verket är det bästa värn för demokratin.

För det första är det ju uppenbart, att kravet på ekonomisk demokrati är detsamma som ett krav på omfattande socialisering i en eller annan form och därmed faller utanför överideologin. Det är fråga om ett innehållsligt demokratibegrepp som måste avvisas såsom varande oförenligt med överideologin.

För det andra är det ju så, att de politiska fri- och rättigheterna – tanke- och yttrandefrihet, tryckfrihet, församlings- och organisa-

tionsfrihet etc – ingår i demokratibegreppet enligt alla vedertagna definitioner. Den politiska friheten betraktas allmänt som en omistlig beståndsdel i den demokratiska överideologin, och just därför brukar den åtnjuta grundlagsskyddets helgd.

Det räcker alltså inte att definiera den politiska demokratin som enbart allmän och lika rösträtt samt majoritetsregeln. Men den politiska friheten kan inte existera utan ett betryggande materiellt underlag. Om staten skulle äga alla instrument för opinionsbildning – eller om fackföreningsrörelsen eller storkapitalet skulle ha en sådan ekonomisk maktställning, att den fria debatten kommer att förkvävas – skulle pluralismen i samhället gå förlorad, och därmed skulle den politiska friheten bli en tom form. Härav följer att försvaret för de politiska fri- och rättigheterna blir ett allmänt försvar för friheten och pluralismen i samhället, riktat mot all slags övermäktig ekonomisk-politisk maktkoncentration, socialistisk såväl som kapitalistisk.

Alltså är den demokratiska överideologin, innefattande även de materiella garantierna för de politiska fri- och rättigheterna, det bästa värn för den demokratiska friheten. I denna mening är demokratibegreppet innehållsligt. Det borde vara möjligt att nå allmän enighet bland de demokratiska partierna kring ett sådant demokratibegrepp. Men då måste denna viktiga debatt föras inom och mellan *alla* dessa partier!